

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ І. І. МЕЧНИКОВА

ЗАТВЕРДЖЕНО

Вченою радою

Одеського національного університету
імені І. І. Мечникова

Голова вченої ради

 проф. І. М. Коваль

(протокол № 8 від «30» червня 2020 р.)

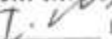

Освітня програма вводиться в дію

з 1 вересня 2020 р.

Ректор

Одеського національного університету
імені І. І. Мечникова

 проф. І. М. Коваль

(наказ № від « » 2020 р.)

ОСВІТНЬО-НАУКОВА ПРОГРАМА

«МЕНЕДЖМЕНТ»

Рівень вищої освіти: третій (освітньо-науковий)

Ступінь вищої освіти: доктор філософії

Галузі знань: 07 «Управління та адміністрування»

Спеціальність 073 «Менеджмент»

Кваліфікація: доктор філософії з менеджменту

Гарант освітньо-наукової програми:

д.е.н., професор, завідувач кафедри
менеджменту та інновацій

 Е. А. Кузнєцов

Одеса 2020 р.

ЛИСТ-ПОГОДЖЕННЯ
освітньо-наукової програми «Менеджмент»
третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти

ІНІЦІЙОВАНО

проектною групою освітньої програми
від «12» 02 2020 р.

Гарант освітньої програми _____

Е.А. Кузнецов

СХВАЛЕНО

навчально-методичною комісією економіко-правового факультету

Голова В. М. Масін В. М. Масін

Протокол № 7 від «22» 06 2020 р.

СХВАЛЕНО

вченою радою економіко-правового факультету

Голова В. І. Труба В. І. Труба

Протокол № 8 від «26» 06 2020 р.

СХВАЛЕНО

науково-методичною радою ОНУ імені І. І. Мечникова

Голова В. М. Хмарський В. М. Хмарський

Протокол № _____ від «26» 06 2020 р.

ПЕРЕДМОВА

Освітньо-наукова програма розроблена проектною групою економіко-правового факультету Одеського національного університету імені І. І. Мечникова у складі:

1. Кузнєцов Едуард Анатолійович – керівник проектної групи, доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри менеджменту та інновацій;
2. Масленников Євген Іванович – член проектної групи, доктор економічних наук, професор, професор кафедри менеджменту та інновацій;
3. Ненно Ірина Михайлівна – член проектної групи, доктор економічних наук, доцент, професор кафедри менеджменту та інновацій;
4. Байрачна Оксана Костянтинівна – член проектної групи, здобувачка третього рівня вищої освіти (доктор філософії).

Рецензії-відгуки зовнішніх стейкхолдерів:

1. Лайко Олександр Іванович – доктор економічних наук, старший науковий співробітник, заступник директора з наукової роботи Інституту проблем ринку та економіко-екологічних досліджень НАН України
2. Мельник Юрій Миколайович – доктор економічних наук, доцент, директор Навчально-наукового інституту прикладної економіки і менеджменту ім. Г. Е. Вейнштейна Одеської національної академії харчових технологій
3. Шобаніна Олена В'ячеславівна – доктор економічних наук, професор, декан факультету менеджменту Миколаївського національного аграрного університету

1. Профіль освітньо-наукової програми за спеціальністю 073 «Менеджмент»

1 - Загальна інформація	
Повна назва вищого навчального закладу та структурного підрозділу	Одеський національний університет імені І.І. Мечникова Економіко-правовий факультет
Ступінь вищої освіти та назва кваліфікації	Доктор філософії Доктор філософії з менеджменту
Кваліфікація в дипломі	Доктор філософії з менеджменту
Офіційна назва освітньої програми	Менеджмент
Тип диплому та обсяг освітньої програми	Диплом доктора наук, одиничний, освітня складова – 45 кредитів ЄКТС, термін навчання 4 роки
Наявність акредитації	
Цикл\рівень	РКЕПВО (QF for ENEA) – третій цикл, МСКО – 8 рівень, ЄРК НВЖ (EQF for LLL) – 8, НРК України – 9 рівень
Передумови (Вимоги щодо попередньої освіти)	На навчання для здобуття ступеня доктора філософії (PhD) приймаються громадяни України, іноземці, а також особи без громадянства, які проживають на території України на законних підставах, мають другий (магістерський) освітній ступінь (освітньо-кваліфікаційний рівень спеціаліста, магістра) та виявили бажання здобути третій ступінь вищої освіти. Прийом на основі ступеня магістра (освітньо-кваліфікаційного рівня спеціаліста) на навчання для здобуття ступеня доктора філософії здійснюється за результатами фахових вступних випробувань. Для конкурсного відбору вступників при прийомі на навчання для здобуття ступеня доктора філософії на основі здобутого ступеня магістра (спеціаліста) конкурсний бал обчислюється як сума результату фахового випробування, вступного екзамену з іноземної мови та додаткових показників, визначених правилами прийому до ОНУ імені І.І. Мечникова.
Мова(и) викладання	Українська, регламентується чинним законодавством України та положенням про освітній процес в Одеському національному університеті імені І.І. Мечникова
Термін дії освітньої програми	4 роки
Інтернет-адреса постійного розміщення опису освітньої програми	Офіційний сайт ОНУ за посиланням: Офіційні документи http://onu.edu.ua/uk/geninfo/official-documents
2 - Мета освітньої програми	
Метою освітньо-наукової програми підготовки докторів філософії з менеджменту є розвиток загальних та фахових компетентностей задля забезпечення підготовки висококваліфікованих та конкурентоспроможних науковців, які широко ерудовані в галузі управління та адміністрування, володіють методами синтезу й аналізу системи управління, фундаментальними навичками науково-дослідної роботи та сучасними інформаційними технологіями, методологією наукової та педагогічної діяльності у сфері менеджменту; розвинути у здобувачів дослідницькі навички високого рівня в предметній сфері та підтримувати їх у виконанні оригінальних наукових досліджень, які спрямовані на отримання нових наукових знань.	

3 - Характеристика освітньої програми	
Предметна область (галузь знань)	<p>Галузь знань : 07 Управління та адміністрування, Спеціальність : 073 Менеджмент</p> <p><i>Об'єктами вивчення є науково-методичний базис управління організаціями та їх об'єднаннями за невизначеності умов і вимог.</i></p> <p><i>Цілі навчання:</i> набуття знань і умінь у сфері менеджменту, що дозволяють розв'язувати комплексні проблеми з управління організаціями та їх об'єднаннями на засадах глибокого переосмислення наявних та створення нових цілісних знань та/або професійної практики.</p> <p><i>Теоретичний зміст предметної області:</i> передові концептуальні та методологічні знання науково-дослідного та професійного характеру в сфері менеджменту.</p> <p><i>Методи, методики, технології та інструменти:</i> критичний аналіз, оцінка і синтез нових та складних ідей у сфері менеджменту; економіко-математичні методи та інформаційні технології наукових досліджень в сфері менеджменту.</p>
Орієнтація освітньої програми	<p>Освітньо-наукова.</p> <p>Наукові дослідження з новими та удосконаленими, теоретичними та практично спрямованими результатами.</p>
Основний фокус освітньої програми	<p>Набуття дослідницьких навичок для наукової, аналітичної, викладацької кар'єри в галузі менеджменту, а також комерціалізації результатів дослідницької діяльності та трансферу знань.</p> <p><i>Ключові слова:</i> менеджмент, управлінський капітал, професіоналізація управлінської діяльності, теорія управління, стратегії управління, інноваційна економіка, людський капітал</p>
Особливості програми	<p>Програма містить освітню складову, науково-дослідну та практичну роботу здобувачів як самостійне дослідження, так і в наукових групах, які працюють над широким колом питань у галузі управління та адміністрування, з подальшим практичним впровадженням досягнень у діяльність суб'єктів господарювання та державного управління і місцевого самоврядування.</p> <p>Обов'язковим є портфоліо особистого розвитку.</p>
4 - Придатність випускників до працевлаштування та подальшого навчання	
Придатність до працевлаштування	<p>Пост-докторські посади в дослідницьких групах в університетах та науково-дослідних лабораторіях. Робочі місця в університетах або наукових, науково-дослідних організаціях, наукові посади у сфері досліджень, в державних установах. Професіонал, підготовлений до роботи в галузі науки та освіти, здатний виконувати зазначені професійні роботи за ДК 003:2010:</p> <p>1210 Керівники підприємств, установ та організацій;</p> <p>1222 Керівники виробничих підрозділів у промисловості;</p> <p>1224 Керівники виробничих підрозділів в оптовій та роздрібній торгівлі;</p> <p>1227 Керівники виробничих підрозділів у комерційному обслуговуванні;</p> <p>1231 Керівники фінансових, бухгалтерських, економічних, юридичних та адміністративних підрозділів та інші керівники;</p> <p>1235 Керівники підрозділів матеріально-технічного постачання;</p> <p>1452 Менеджери (управителі) в оптовій торгівлі та посередництві у торгівлі;</p> <p>1453 Менеджери (управителі) в роздрібній торгівлі побутовими та непродовольчими товарами та їх ремонті;</p> <p>1454 Менеджери (управителі) в роздрібній торгівлі продовольчими товарами;</p> <p>1461 Менеджери (управителі) у сфері грошового посередництва;</p> <p>1462 Менеджери (управителі) у сфері фінансового лізингу;</p> <p>1463 Менеджери (управителі) у сфері надання кредитів;</p> <p>1471 Менеджери (управителі) у сфері операцій з нерухомістю для третіх осіб;</p> <p>1472 Менеджери (управителі) у сфері оренди машин та устаткування;</p> <p>1473 Менеджери (управителі) у сфері надання інформації;</p>

	<p>1474 Менеджери (управителі) у сфері досліджень та розробок; 1475.3 Менеджери (управителі) з дослідження ринку та вивчення суспільної думки; 1475.4 Менеджери (управителі) з питань комерційної діяльності та управління; 1493 Менеджери (управителі) систем якості; 1496 Менеджери (управителі) із соціальної та корпоративної відповідальності; 2310 Викладачі університетів та вищих навчальних закладів; 2419 Професіонали у сфері державної служби, маркетингу, ефективності господарської діяльності, раціоналізації виробництва, інтелектуальної власності та інноваційної діяльності; 2441 Професіонали в галузі економіки; 2441.1 Наукові співробітники 2447 Професіонали у сфері управління проектами та програмами</p>
Подальше навчання	Можливість подальшого продовження освіти за науковою програмою доктора наук. Навчання протягом життя.
5 - Викладання та оцінювання	
Викладання та навчання	<p>Організація освітнього процесу ґрунтується на засадах компетентнісного, студентоцентрованого та системного підходів та Положення про організацію освітнього процесу в Одеському національному університеті імені І.І. Мечникова (http://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/documents/polozennya/poloz-org-osvit-process.pdf)</p> <p>Освітній процес здійснюється за такими формами: лекції, семінари, практичні заняття в малих групах, самостійна робота на основі підручників, конспектів економіко-статистичних джерел, індивідуальні консультації із викладачами і науковим керівником, підготовка індивідуальних навчально-дослідницьких робіт, інтерактивні методи навчання, участь у конференціях, написання статей та тез за результатами дисертаційного дослідження, педагогічна практика, залучення здобувачів до виконання програм наукових фундаментальних і прикладних досліджень кафедри менеджменту, економіко-правового факультету, підготовка та захист кваліфікаційної роботи.</p>
Оцінювання	Поточний контроль, підсумковий контроль, річна атестація, захист дисертаційної роботи доктора філософії.
6 - Програмні компетентності	
Інтегральна компетентність	Здатність розв'язувати комплексні проблеми у сфері менеджменту та дослідницько-інноваційної діяльності, що передбачає глибоке переосмислення наявних та створення нових цілісних знань та/або професійної практики.
Загальні компетентності	<p>ЗК1. Оволодіння загальнонауковими компетентностями, спрямованими на формування системного наукового світогляду;</p> <p>ЗК2. Здатність до критичного мислення генерування нових складних ідей, аналізу та синтезу цілісних знань;</p> <p>ЗК3. Здатність до організації та проведення оригінальних наукових досліджень;</p> <p>ЗК4. Здатність спілкуватись з науковою спільнотою з метою презентації результатів наукових досліджень та їх оприлюднення державною, англійською та/або іншою іноземною мовою;</p> <p>ЗК5. Здатність до науково-педагогічної діяльності у галузі управління та адміністрування;</p> <p>ЗК6. Здатність діяти на основі етичних міркувань та академічної доброчесності.</p>

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності	<p>СК1. Здатність до пошуку, обробки та аналізу та узагальнення інформації для проведення самостійних наукових досліджень у сфері менеджменту;</p> <p>СК2. Здатність обґрунтовано обирати та використовувати методи та інструменти наукових досліджень у сфері менеджменту;</p> <p>СК3. Здобуття глибинних знань з менеджменту, зокрема розуміння теоретичних і практичних проблем, історії розвитку та сучасного стану наукових знань, критичного аналізу основних концепцій, оволодіння науковою термінологією;</p> <p>СК4. Набуття універсальних навичок дослідника у сфері менеджменту, зокрема застосування сучасних інформаційних технологій у науковій діяльності, управління науковими проектами та/або складення пропозицій щодо фінансування наукових досліджень, реєстрації прав інтелектуальної власності;</p> <p>СК5. Здобуття мовних компетентностей, достатніх для представлення та обговорення результатів своєї наукової роботи іноземною мовою (англійською або іншою відповідно до специфіки спеціальності) в усній та письмовій формі, а також для повного розуміння іноземних наукових текстів з менеджменту;</p> <p>СК6. Здатність до впровадження результатів власних досліджень у сфері менеджменту.</p> <p>СК7. Здатність розробляти стратегічні документи розвитку систем на макро, мезо та мікрорівнях</p>
--	---

7 - Програмні результати навчання

	<p>ПРН 1. Формувати системний науковий світогляд, володіти сучасними теоріями і концепціями у сфері менеджменту.</p> <p>ПРН 2. Організовувати та проводити оригінальні наукові дослідження у сфері менеджменту на відповідному фаховому рівні, досягати наукових результатів, що створюють нові знання для розв'язання актуальних проблем теорії та практики.</p> <p>ПРН 3. Демонструвати навички самостійного виконання наукового дослідження, гнучкого мислення, відкритості до нових знань, оцінювати результати автономної роботи і нести відповідальність за особистий професійний розвиток та навчання інших.</p> <p>ПРН 4. Ініціювати, розробляти та реалізовувати проекти у сфері менеджменту, управляти ними та здійснювати пошук партнерів для їх реалізації.</p> <p>ПРН 5. Застосовувати науково-педагогічні технології, формулювати зміст, цілі навчання, способи їх досягнення, форми контролю, нести відповідальність за ефективність навчального процесу.</p> <p>ПРН 6. Демонструвати навички наукової комунікації, міжнародного співробітництва, представляти широкій науковій спільноті та громадськості у сфері менеджменту державною та іноземними мовами в усній та письмовій формі.</p> <p>ПРН 7. Здійснювати критичний аналіз, узагальнювати результати наукових досліджень, формулювати та обґрунтовувати висновки і пропозиції щодо розвитку концептуальних і методологічних знань у галузі менеджменту.</p> <p>ПРН 8. Демонструвати навички презентації та оприлюднення результатів наукових досліджень державною та іноземними мовами в усній та письмовій формі.</p> <p>ПРН 9. Обирати та використовувати загально-наукові та спеціальні методи наукових досліджень у галузі менеджменту.</p> <p>ПРН 10. Здійснювати апробацію та впровадження результатів власних досліджень у сфері менеджменту.</p> <p>ПРН 11. Діяти на основі етичних міркувань та академічної доброчесності в процесі проведення наукових досліджень, оприлюднення результатів та їх впровадження.</p> <p>ПРН 12. Розробляти стратегічні документи розвитку систем на макро, мезо та мікрорівнях.</p>
--	---

8 - Ресурсне забезпечення реалізації програми	
Кадрове забезпечення	Якісний склад науково-педагогічних працівників, які здійснюють освітньо-наукову підготовку докторів філософії за спеціальністю 073 «Менеджмент» відповідає ліцензійним умовам. Освітній процес забезпечують науково-педагогічні працівники кафедр університету, серед яких, доктори, професори, доценти. Викладачі, що забезпечують реалізацію даної програми, мають відповідну базову освіту, науковий ступінь, вчене звання, необхідну кількість публікацій у фахових, науково-метричних виданнях, беруть активну участь у науково-практичних конференціях різного рівня (міжнародних, всеукраїнських, регіональних). Усі науково-педагогічні працівники, відповідно до укладених графіків, проходять підвищення кваліфікації у закладах вищої освіти, науково-дослідних інститутах та у суб'єктів виробничої сфери
Матеріально-технічне забезпечення	Матеріально-технічна база відповідає діючим санітарно-технічним нормам і забезпечує проведення всіх видів підготовки і науково-дослідної роботи здобувачів, передбачених цією освітньо-науковою програмою. Для матеріально-технічного забезпечення науково-дослідницької роботи, а також виконання експериментальних досліджень в рамках дисертаційної роботи наявні навчальні та науково-дослідні лабораторії й спеціалізоване технічне устаткування
Інформаційне та навчально-методичне забезпечення	В університеті функціонує бібліотека, де читачі мають доступ до хімічної навчальної, навчально-методичної літератури, монографій та спеціалізованих періодичних видань. Функціонує локальна комп'ютерна мережа, що забезпечує організацію освітнього процесу, надає доступ до електронних баз Scopus, Web of Science, повнотекстові дисертації.
9- Академічна мобільність	
Національна та міжнародна кредитна мобільність	Аспіранти можуть брати участь у програмах національної та міжнародної кредитної мобільності згідно з укладеними угодами між ОНУ імені І.І. Мечникова та закладами вищої освіти щодо програм академічної мобільності студентів. Порядок організації програм академічної мобільності та порядок визнання результатів навчання учасників програм встановлюють: «Положення про порядок реалізації права на академічну мобільність учасників освітнього процесу ОНУ імені І.І. Мечникова», «Положення про порядок визнання (перезарахування) результатів навчання учасників програм академічної мобільності в ОНУ імені І.І. Мечникова». (http://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/documents/polozennya/mobility.pdf) (http://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/documents/polozennya/Polozhennya-kredity.pdf)
Навчання іноземних здобувачів вищої освіти	Підготовка та прийом на навчання іноземних здобувачів здійснюються згідно чинного законодавства України та Правил прийому до ОНУ імені І. І. Мечникова. Інформація щодо прийому та навчання іноземних абітурієнтів розміщена на сайті Інституті міжнародної освіти ОНУ імені І.І. Мечникова: web: http://imo.onu.edu.ua

2. Перелік компонент освітньо-наукової програми «Менеджмент» та їх логічна послідовність

Перелік компонент освітньо-наукової програми

Код н/д	Компоненти ОП (навчальні дисципліни, практики, курсові роботи, кваліфікаційна робота)	Кіл-ть кредит ЄКТС	Рік	Форма підсумкового контролю
1. Обов'язкові компоненти ОП				
ОК 1	Філософія науки та професійна етика	4	1	Екзамен
ОК 2	Наукова проектна діяльність та інтелектуальна власність	3	2	Залік
ОК 3	Академічне письмо іноземною мовою	6	1,2	Залік, Екзамен
ОК 4	Інформаційні технології у науковій діяльності	3	1	Залік
ОК 5	Історія, концепції та сучасні досягнення науки	4	1	Екзамен
ОК 6	Методи, аналіз та презентація результатів наукових досліджень	4	2	Екзамен
ОК 7	Педагогічна (асистентська) практика	6	3	Залік
	Загальний обсяг обов'язкових компонент	30		
2. Вибіркові компоненти ОП				
ВБ 1	Педагогіка вищої школи*	3	2	Залік
ВБ 2	Психологія ефективного управління часом			
ВБ 3	Система менеджменту в Індустрії 4.0			
ВБ 4	Інтернаціоналізація освітньо-наукової діяльності			
ВБ 5	Інноваційний розвиток: управлінська теорія біфуркації	3	1	Залік
ВБ 6	Методологія наукового управлінського мислення			
ВБ 7	Інституціоналізація сучасного підприємництва			
ВБ 8	Теорія інституційних змін			
ВБ 9	Кон'юнктурна динаміка економічного розвитку	3	1	Залік
ВБ 10	Інформаційно-аналітичне забезпечення системи управління суб'єктом господарювання	3	2	Залік
ВБ 11	Управління потенціалом соціально-економічної системи різних рівнів			
ВБ 12	Глобальні стратегії економічного розвитку			
ВБ 13	Фактори конкурентоспроможності управлінського капіталу			
ВБ 14	Управлінські стратегії у відкритій економіці	3	2	Залік
ВБ 15	Сучасний розвиток університетських технопарків	3	2	Залік
ВБ 16	Методи статистичної обробки даних			
	Загальний обсяг вибіркового компонент	15		
	Загальний обсяг освітньої програми	45		

* обов'язково обирають здобувачі, у додатках до диплому спеціаліста (магістра) яких, така дисципліна відсутня

Структурно-логічна схема освітньо-наукової програми

Курс	Обов'язкові компоненти ОП	кредити ЄКТС	Вибіркові компоненти ОП	кредити ЄКТС
1 курс	Філософія науки та професійна етика	4	ВК_1	3
	Академічне письмо іноземною мовою	3	ВК 2	3
	Інформаційні технології у науковій діяльності	3		
	Історія, концепції та сучасні досягнення науки	4		
	всього	14		6
2 курс	Методи, аналіз та презентація результатів наукових досліджень	4	ВК 3	3
	Наукова проектна діяльність та інтелектуальна власність	3	ВБ 4	3
	Академічне письмо іноземною мовою	3	ВК_5	3
	всього	10		9
3 курс	Педагогічна (асистентська) практика	6		
	всього	6		0
ЗАГАЛОМ:		30		15

Форма атестації здобувачів вищої освіти

Випускна атестація здобувачів вищої освіти за освітньо-науковою програмою «Менеджмент» проводиться на основі аналізу успішності навчання, оцінювання якості вирішення здобувачами вищої освіти задач діяльності. Підсумкова атестація докторів філософії в галузі управління та адміністрування здійснюється у формі публічного захисту дисертаційної роботи та завершується видачею документа встановленого зразка про присудження ступеня доктора філософії з присвоєнням кваліфікації «доктор філософії з менеджменту». Підсумкова атестація здійснюється постійно діючою або разовою спеціалізованою вченою радою вищого навчального закладу, акредитованою Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти, на підставі публічного захисту наукових досягнень у формі дисертації.

Підсумковій атестації передуює щорічна (проміжна) атестація аспіранта за результатами виконання індивідуального плану шляхом звітування на засіданнях кафедри та вченої ради факультету. Документами, що підтверджують проміжну атестацію аспіранта, є річний звіт, друкований варіант розділів дисертації, копії публікації, довідка про складання іспитів і заліків, витяг із протоколу засідання кафедри та вченої ради факультету тощо.

На дисертаційну роботу доктора філософії за спеціальністю «Менеджмент» покладається основна дослідницька і фахова кваліфікаційна функція, яка полягає у здатності пошукувача ступеня доктора філософії вести

